ليکونکی : عتيق پاڅون

د ملي سولې د سياست د مبتکر ډاکتر نجيب الله د شهادت د پنځلسم تلين په مناسبت

زمونږ ګران هيواد افغانستان ډير لرغونی تاريخ، ميړني خلک آو په زړه پورې سنن آو عنعنات لري. افغانستان د نهضتونو آو ملي ازادي بخښونکو مبارزاتو ټاټوبی آو د سترو، نومورو آو له افتخاره ډکو شخصيتونو د روزنې زانګو ده چه د وطن ټول تاريخ د خاورې، خپلواکۍ، ملي ارزښتونو آو ملي نواميسو په دفاع کې د هغو له کارنامو نه ډک دی.

د دې مبارزاتو ادامه چه د مهاجمينو ، استيلا ګرانو آو استعمار ګرانو پر ضد د خلکو په دفاع آو آزادي بخښونکو جنګونو ، د مشروطه غوښتونکو په کارنامو، د روشنفکرانو په نهضت آو بالآخره د وطن د پر مختګ، د ملي يو والي آو ديموکراسی د تحکيم په لاره کې د مترقي احزابو آو سياسی جرياناتو په مبارزو کې انعکاس مومي آو د وطن د ځلانده تاريخ پاڼې تزئينوي چه ښائي د هغو درنښت و شي آو تل افتخار پرې و کړو.

متأسفانه د هيواد د وروستيو پنځه ديرشو کلونو د حقايقو آو انکشافاتو دقيقه ارزيابي دا واقعيت په ګوته کوي چه مختلف کورني آو د باندني عوامل چه عمدتاً په نړيواله کچه د ساړه جنګ له تسلط نه ناشي وه، په هيواد کې د وضعې د متشنجه کيدو، وسله والو نښتو آو جنګ لامل و ګرځيده. له بلې خوا د ځنې عينی عواملو له کبله لکه د ټولني عمومي بير ته پاته والی، د خلکو بيسوادي آو د روشنفکره قشر د سياسي پخوالي ټيټه سطحه چه و ئې نه شو کولی د افغان ټولنې عيني- تاريخي واقعيتونه په نظر کې و نيسی آو يو ډير موزون آو متناسب کورنی آو بهرنی سياست غوره آو تعقيب کړي. همدا رنګه په دباندنيو استخباراتو باندې د هيواد د اسلامي تنظيمونو د ځنو مشرانو تړاو آو په خپل هيواد کې د دوی خصمانه فعاليتونه لمړی زمونږ په هيواد باندې د شوروي اتحاد د قوتونو آو وروسته بيا د ناټو د قوتونو د تيري سبب شو چه دې دواړو تيريو په هيواد کې د ننه آو د هغه د شاوخوا وضعه ډيره متشنجه کړه چه افراطي چپ آو افراطي ښي سياستونه په هيواد کې د دوامداره جنګ، ورورو‍ژنې، وراني، په ټولنه کې د اقتصادي، ټولنيز آو فرهنګي نظم د ګډ وډې، ملي نفاق آو دښمنی، د زرګونو وطنوالو د قتل، بهر ته د سلګونو زرو افغانانو د جبري مهاجرت او آوارګی آو زمونږ د هيواد په کورنيو چارو کې د ګاونډيو هيوادونو د بيشرمانه لاس وهنو آوبالآخره د منځنيو پيړيو يوې ټولنې ته زمونږ د هيواد د شا ته تګ لامل شول.

کله چه په کال ۱۹۷۳ کې محمد داؤد خان د يوې نظامي کودتا په ترڅ کې سياسي واک تر لاسه کړ، ده چه د خپل صدارت په دوره کې د پښتونستان آو ديورند د موضوعګانو په اړه ډير روښانه آو وطنپرستانه دريځ در لود آو حتی يو وار ئې د افغان د له لاسه تللو خاورو د بير ته نيولو د پاره سفر بري هم اعلان کړې وه چه د وخت پاچا ظاهر شاه ئې مانع شو.

پاکستان چه د داؤد خان واکمني د خپل ځان د موجوديت د پاره لوی خطر و باله نو د هيواد اسلامي تنظيمونه چه اکثرو ئې د هغه هيواد له استخباراتو سره نږدې اړيکي در لودې آو د امريکا، غربي آو عربي هيوادونو د استخباراتو په څنګ کې د پاکستان استخباراتو هم د هغوی په تشکل کې لاس در لود، د داؤو خان پر ضد تحريک آو د هغه را نسکورولو ته ئې و هڅول چه اکثره منجمله برهان-

الدین رباني آو احمد شاه مسعود پاکستان ته و تښتیدل چه د پاکستان د وخت د واکمن ذوالفقار علي بوتو له خوا ئې ډېر تود هر کلی و شو آو له هغه ځایه ئې د خپل هیواد پر ضد دسیسې آو توطئې، حتی د ښوونځیو د انجونو پر مخ د تیزابو پاشل آو مسلحانه فعالیتونه پیل کړل.

داؤد خان چه په لُمړی سر کې ئې له شوروي اتحاد آو د افغانستان د خلک له دیموکراتیک گوند (د ا. خ. د. گ.) سره ډیرې ښې اړیکې در لودې، امریکا آو ایران ته له سفر وروسته دا اړیکې خرابه، ده له شوروي اتحاد نه مخ و گرځاوه آو په هیواد کې د ننه ئې هم د ا. خ. په د. گ. باندې گوزارونه پیل کړل، د گوند یو ډیر ستر شخصیت میر اکبر خیبر ئې په شهادت و رساوه آو نور رهبران ئې بندیان کړل چه دا موضوع د گوند د وسله وال پاڅون سبب شو آو گوند د یوې انقلابی کودتا په ترڅ کې سیاسي واک تر لاسه آو داؤد خان په شهادت ورسید.

لکه څرنگه چه مخکې مو اشاره ور ته وکړه له یوې خوا د ا. خ. د. گ. په نړیواله سطحه کې د یوه ډیر سخت ساړه جنگ په شرائطو کې واک تر لاسه کړ، له بلې خوا د گوند د ځنو غړیو د سیاسي پخوالي نازله سطحه د دې باعث شوه چه گوند و نه شوه کولی یو متوازن کورنی آو بهرنی سیاست غوره آو مخکې بوزي آو له ټولو مهمه دا چه نړیواله ارتجاع، عربي هیوادونه آو مخصوصاً دوه گاونډي هیوادونه پاکستان آو ایران آو کورنی ارتجاع د اسلامي تنظیمونو په وجود کې ډیر ژر لاس په کار شوه آو د پاکستان له خاورې ئې په افغانستان وسله وال بریدونه پیل آو په هیواد کې د ننه ئې هم خپلې ځالې جوړې آو خپرې کړې. په داسې حالت کې شوروي اتحاد هم د ا. خ. د. گ. د سیاسي واکمنۍ د ژغورلو آو خپلو سرحداتو ته د خطر د لیرې کولو په هدف خپل وسله وال پوځونه افغانستان ته را و لیږل چه وضعه لا هم بد تره شوه آو د باندنۍ لاسوهنې په افغانستان کې ډیرې زیاتې

آو زمونږ هیواد د ساړه جنگ د اور په محراق باندې تبدیل شو. ډیر زیات هیوادوال بهر مخصوصاً پاکستان ته کډوال شول، د کورني جنگ شدت زیات شو، ورور وژنه، د اقتصادي بنسټونو ورانیدل آو د ټولنیز نظم گډوډیدل پیل شول.

په ملي آو بین المللي کچه داسې سختو شرائطو کې په کال ۱۹۸۶ کې ډاکتر نجیب الله په هیواد کې واک تر لاسه کړ آو د ملي روغې جوړې پروگرام ئې مطرح کړ چه دا لاندې اساسي خطونه ئې در لودل:

- د جنگ آو ورور وژنې خاتمه؛

- د یو گوندي حاکمیت خاتمه آو د یو گوندي حکومت پر ځای د اپوزیسیون په شمول د ملی یو والي د حکومت ځای پر ځای کول؛

- مستقلانه دفاع؛

- شپږ میاشتنی یو طرفه اوربند؛

- له بهر مخصوصاً ایران آو پاکستان نه د پنځو ملیونو افغان کډوالو بیر ته را ستنیدل؛

- د شوروی اتحاد د قواؤو وتل؛

- عجالتاً یوې ۱۵ نفري شورا ته چه د غربی دموکراتانو د شورا په نامه یادیدله د سیاسی قدرت تسلیمول آو د یوه کال په ترځ کې د ملګرو ملتونو تر نظر لاندې آزاده آو دیموکراتیکه انتخاباتو ته د زمینې مساعدول.

<u>د ملی روغې جوړې د پروګرام پر ضد د هیواد آو خلکو د دښمنانو کودتا:</u>

د غربي دموکراتانو شورا ته د سیاسی قدرت سپارل، په هیواد کې د جنګ خاتمه آو وروسته بیا آزاد آو دیموکراتیک انتخابات آو د یوه قانوني دولت منځته راتګ هم په بهر کې د ځنو هیوادونو مخصوصاً شوروي اتحاد، ایران آو پاکستان په نفع نه وه آو هم په هیواد کې د ننه د اسلامي تنظیمونو په ضرر وه ځکه له یوې خوا دا تنظیمونه په خپله د سیاسي قدرت ډیر لیوال وه آو له بلې خوا د جنګ خاتمه د دوی د رنګ رنګ منافعو خاتمه هم وه. پر دې اساس یوه د ننني آو د باندنۍ ډیره لویه توطئه په کار شوه چه دا د ملی روغې جوړې پروګرام خنثی آو د ډاکتر نجیب الله آو وطن ګوند واکمنی ته خاتمه ور کړي. د کودتا د باندنیو اساسي مجریانو ایران آو روسیې فیصله و کړه چه سیاسی قدرت په تنظیمونو کې په دوی پورې تړلو د اسلامي جمعیت آو د اسلامی وحدت احزابو ته ور انتقال کړي چه په راتلونکي کې د دوی منافع خوندي وي. برهان الدین ربانی ئې مسکو ته ور و غوښت، هغه هلته خپل ځان ته د قدرت اخستلو په مقابل کې شوروي رهبرانو ته ټولې وعدې آو تضمینونه ورکړل آو د کودتا پلان جوړ شو (امکان لري چه په دې لیدنه کې د ایران استازی هم موجود وه).

ربانې لُمړی کس وه چه د سولې پر ضد را پورته شو. ډیره د تعجب وړ خبره دا ده چه څرنګه ممکنه ده چه رباني د افغانستان د سولې د عالي شورا رئیس وه، ده هیڅکله صادقانه په افغانستان کې سوله نه غوښته، صرف د سولې د عالي شورا د رئیس په توګه ئې ډیر زیات مادي آو معنوی امتیازات تر لاسه کول. ما په وار وار په خپلو لیکنو کې لیکلي چه له د باندې نه مخصوصاً د افغانستان دوه ګاونډیان ایران آو پاکستان آو په د ننه کې د تنظیمونو مشران په هیڅ صورت د افغانستان د جنګ په خاتمه کې علاقه مند نه دي. له یوې خوا ایران آو پاکستان ته د افغانستان جنګ ډیر زیات رنګ رنګ امتیازات ور په نصیب کړي، له بلې خوا دوی تل په جنګ کې ښکیل آو یو ضعیف افغانستان غواړي. د اسلامي تنظیمونو مشرانو د جنګ له طریقه آو د جنګ په ادامه کې ډیر زیات ثروتونه آو شهرت په لاس راوړي دي چه دوی په هیڅ صورت په افغانستان کې سوله، قانوني دولت آو دیموکراتیک د خلکو نظام نه غواړي ځکه دوی هغه څه ټول چه په جنګ کې ئې په لاس راوړي له لاسه ئې ور کوي. دا هم ډیره عجیبه ده چه ولې آو په کوم اساس رباني ته د سولې د شهید آو یا لا اقلاً د شهید لقب ور کول کیږي.

په هر صورت د کودتا د پلان د عملي کولو د پاره عملي کار پیل آو د وطن ګوند د غړو جلب آو جذب لا تشدید شه (ښکاره ده چه دا جلب آو جذب مخکې هم روان وه). د اسلامي جمعیت ګوند آو د هغه یوه فرکسیون (د نظار شورا) و کولی شو د ژبنیو، سمتي آو ملي تمایلاتو پر بنسټ د ګوندی رهبری آو وسله وال پوځ ډیر لوی کادرونه لکه محمود بریالی، نجم الدین کاویاني، فرید مزدک، عبد الوکیل، کریم بها، نبی عظیمي، آصف دلاور، عبد الفتاح، سید اعظم سعید، بابه جان آو ډیر نور جذب کړي.

فیصله و شوه چه د ملګرو ملتونو خاص استازی بینین سیوان به ډاکتر نجیب الله له هیواده باسي مګر د کودتاچیانو له خوا د کودتا د پاره د جوړو شویو ګوندی آو نظامي قرارګاوو له خوا چه د نظار د شورا کسان هم د هغوی په ترکیب کې وه د یوولسو الوتکو په ذریعه د ازبک جنرال دوستم قوتونه آو د نظار د شورا کسان کابل ته را و غوښتل شول چه یوه برخه ئې په چار آسیاب کې ځای په ځای شول چه د اسلامي ګوند له تقرب نه د کابل په لوري مخنیوی و کړي آو نور افراد ئې د کابل په هوائي ډګر آو نورو استراتیژیکو نقاطو کې ځای په ځای شول. بینین سیوان چه له ډاکتر نجیب الله سره د هوایي ډګر په لور روان وه د کودتاچیانو په ذریعه ئې له تګ نه ممانعت و شو آو جمهور رئیس د بینین سیوان په مشوره د ملګرو ملتونو نمایندګۍ ته ولاړ.

د ډاکتر نجیب الله د ملي روغې جوړې د پلان د ناکامولو پایلې:

د دې پلان په ناکامولو سره سیاسی قدرت په هیواد کې په ۱۹۹۲ کال کې اسلامي تنظیمونو آو عمدتاً د اسلامي جمعیت تنظیم لاس ته ورغی ځکه همدغه حزب د هغو د باندنیو هیوادونو له استخباراتو سره چه په کودتا کې دخیل وه ډیرې نږدې اړیکي در لودې. په هیواد کې بیا د جنګ آو وروروژنې یوه نوې دوره د مختلفو تنظیمونو آو دوستم د قوتونو په شمول د دوی د ناپایداره اتحادونو تر منځ پیل شوه چه د طالبانو د سیاسی قدرت تر پیل یعنی ۱۹۹۶ کال پورې ئې دوام و کړ آو د هغو په ترڅ کې ډیر زیات هیوادوال مړه، کورونه، ودانی، عام المنفعه مؤسسات آو د هیواد اقتصادي بنسټونه لا هم خرابه شول، ملي وحدت متضرر شو، د وسله وال پوځ تشکیل لغوه، سلاح آو مهمات اکثراً په ګاونډیو هیوادونو و پلورل شول، د موزیمونو آو تاریخي آثارو، دولتی مؤسساتو، شخصی کورونو، مکاتبو، پوهنتونونو (دانشګاوو)، روغتونونو، کارخانو، فابریکو آود بریښنا د انتقال د مزو آو توربینونو ډیر بې رحمانه چور اوچپاول وشو. ملي، مذهبي، ژبنیو آو سمتي مسایلو ته ډیره زیاته لمن ووهل شوه، زمونږ د هیواد په کورنیو چارو کې د پاکستان آو ایران د استخباراتو لاسوهنه ډیره زیاته شوه، رشوت، فساد، قاچاق، د دولتی ځمکو غصبول، بد اخلاقي آو زور ګویي هم ډیر زیات شول، د چا نه مال خوندي وه نه ناموس.

خلک د اسلامي جمعیت آو رباني د دولت له اداري نه ډیر زیات په عذاب شول تر څو په کال ۱۹۹۶ کې سیاسي قدرت د امریکا په ابتکار جوړ شوي یوه بل بنیاد ګرا اسلامي ځواک (طالبانو) ته ورسید.

په دې ترځ کې د دښمنو هیوادونو مخصوصاً پاکستان استخباراتو ډیره هڅه و کړه چه افغانستان له یوه ډیر وطن پرسته، با تجربه او په ملی منافعو باندې مین شخصیت یعنی ډاکتر نجیب الله نه محروم کړي چه کولی ئې شوه د افغانستان په راتلونکې کې خپل مثبت آو وطنپرستانه رول و لوبوي. د سترو آو وطن پرستو شخصیتونو له بینه وړل د دښمنو هیوادونو د استخباراتي جنګ یوه ډیره مهمه برخه آو ډیر ستر هدف تشکیلوي.

څرنګه چه د (اسرار مرګ داکتر نجیب الله) د کتاب لیکونکی رزاق مامون لیکي چه ډاکتر نجیب الله د شهنواز تني د ګروپ د یوه استول شي کس غرزي خواخوږي په ذریعه په شهادت رسیدلی دی.

د افغانستان خلک د ډاکټر نجیب الله کارنامې د یوه ملي او ستر واکمن په توګه چه واقعاً ئې هم په هیواد کې د ورور وژنې د جنګ خاتمه، سوله او ملي پخلاینه، ملي یو والی، ترقي او پر مختګ غوښته هیڅکله نه هیروي او تل به د دوی په زړونو کې ځای و لري.

د افغاستان حق شناسه اولس به بالآخره یو وخت چه د تنظیمونو له ستم او دیکتاتوری نه خلاص او د خپل برخه لیک چښتنان شي خپل ملي اتلان او شخصیتونه تشخیص او درناوی به ورته وکړي. د ملي تعصب پر بنست جوړ شوي د درواغو ملي اتلان او د سولې شهیدان به په خپله لاره پسې ولاړ شي.